

Επάγγελμα: Ασθενής

Αντώνης Παπαγιάννης
Πνευμονολόγος

Αφιερώνεται – όχι με χαιρεκακία, αλλά με αίσθημα ντροπής και με αρκετή θλίψη – στους νέους συναδέλφους που πρόσφατα είδαμε στις τηλεοράσεις να κάνουν «ουρά» για εγγραφή στους καταλόγους για τη λήψη ειδικότητας. Καλή υπομονή!

Είχα χρόνια να δω τον φίλο μου Σάκη Νοσάκη. Κάποτε συμμαθητής και «κολλητός» μου στο σχολείο, είχε αποφοιτήσει με μέτριους βαθμούς που δεν τον έμπασαν σε ΑΕΙ, ΤΕΙ και συναφή ιδρύματα (τότε δεν ήταν και τόσο εύκολα τα πράγματα). Έτσι, ως καλός πατριώτης, πήρε τον δρόμο της αποδημίας κι εγκαταστάθηκε σε άλλη χώρα. Το πώς ανταμώσαμε ξανά δεν είναι του παρόντος. Σημασία έχει ότι μετά από πολυετή απουσία πήρε κάποια στιγμή την απόφαση να επισκεφθεί και πάλι τα πατρία εδάφη. Και, «τύχη αγαθή» (όπως θα έλεγαν οι αρχαίοι μας πρόγονοι), έπεσα πάνω του καθώς εκείνος περιδιάβαινε το – μεταλλαγμένο πλέον – ιστορικό κέντρο της πόλης μας. Τα χρόνια δεν τον είχαν αλλάξει και δεν δυσκολεύτηκα να τον αναγνωρίσω. Μόλις του είπα το όνομά μου, μια λάμψη άναψε στα μάτια του: δεν με είχε ξεχάσει και, το κυριότερο, χάρηκε ειλικρινά που με ξαναείδε. Με χτύπησε στην πλάτη, με αγκάλιασε από τους ώμους και πρότεινε καφέ και κουβέντα, για να θυμηθούμε τα παλιά. Μετά τις αναμνήσεις των μαθητικών μας χρόνων και τα οικογενειακά η συζήτηση πέρασε βέβαια και στα επαγγελματικά.

«Με τι ασχολείσαι, Σάκη;» ρώτησα.

«Είμαι επαγγελματίας ασθενής, Μάκη,» μου απάντησε.

Του έριξα μια απότομη ματιά για να βεβαιωθώ ότι επρόκειτο για μια ακόμη εκδήλωση του γνωστού «φονικού» χιούμορ του. Εκείνος όμως είχε τελείως σοβαρό και αγέλαστο πρόσωπο. Προσπάθησα εγώ να γελάσω, αλλά σήκωσε το χέρι σε μια χειρονομία που έλεγε «Πάνε εκείνα».

«Μιλάω σοβαρά,» είπε. «Βλέπεις, στη χώρα που μένω ο ιατρικός πληθωρισμός είναι μια πραγματικότητα που δεν μπορείς να φαντασθείς. Εσείς ευτυχώς δεν έχετε τέτοιο πρόβλημα. Σε μας, μπορεί σε μια πολυκατοικία να μη βρεις περισσότερους από 5-10 μη γιατρούς. Αποτέλεσμα είναι να μην έχει ψωμί το ιατρικό επάγγελμα. Όλοι τους κυνηγούν κάποιον ασθενή να εξετάσουν για να πάρουν μια

επίσκεψη από το ασφαλιστικό ταμείο. Με τόσο πολλούς γιατρούς και τόσο λίγους ασθενείς, υπάρχει μεγάλη ζήτηση για ανθρώπους σαν εμένα.»

«Και τι ακριβώς κάνεις, Σάκη;» ρώτησα πραγματικά παραξευμεμένος.

«Κάθομαι στο γραφείο μου και δέχομαι επισκέψεις από γιατρούς,» είπε ο Σάκης με το ίδιο αγέλαστο ύφος. «Συνήθως με ραντεβού.»

Το πράγμα είχε αρχίσει να έχει ένα παράδοξο, σχεδόν νοσηρό ενδιαφέρον. Θυμήθηκα ότι μικρός διάβαζα στα «Παράξενα Κόμικς» για τον κόσμο των Μπιζάρο, όπου τα πάντα ήταν εντελώς ανάποδα. Τον παρακίνησα να μου πει λεπτομέρειες.

«Είναι πολύ απλό,» μου είπε. «Τηλεφωνεί κάποιος και λέει ότι είναι ο κ. Εγκάρδιος, καρδιολόγος, και θα ήθελε να με επισκεφθεί. Κλείνουμε μια ώρα, και έρχεται στο γραφείο μου. Μου λέει ότι είναι ειδικός στις βαλβιδοπάθειες και θα ήθελε να πάρει το ιστορικό μου. Εγώ του διηγούμαι τον ρευματικό πυρετό που πέρασα μικρός στην πατρίδα μου, τότε που δεν υπήρχε πενικιλίνη για την εκρίζωση των στρεπτοκοκκικών λοιμώξεων, και του λέω ότι είχα δυο μείζονα κριτήρια κι ένα έλασσον (δεν του τα λέω βέβαια ξεκάθαρα – τον αφήνω να τα βρει μόνος του). Από εκεί και πέρα φτάνουμε στην καρδίτιδα και στα διάφορα συμπτώματα που είχα κατά καιρούς, μέχρι την καρδιακή ανεπάρκεια που άρχισε να διαφαίνεται κάποια στιγμή. Αν σταματήσει στο ιστορικό, θα πληρωθεί μόνο γι' αυτό, κάπου εξίμιση «αφρό», όπως λέγεται το νέο μας ενιαίο νόμισμα. Οι περισσότεροι γιατροί φυσικά θέλουν κάτι παραπάνω, κι έτσι ζητούν και κλινική εξέταση. Εκεί πρέπει να ακούσουν φυσήματα, καλπαστικούς ρυθμούς, κολπικές μαρμαρυγές, διαστολικά κλικ και τα σχετικά.»

«Κι έχεις εσύ όλα αυτά τα ευρήματα;» ρώτησα, τελείως χαμένος πλέον.

«Γι' αυτά φροντίζει ένα ειδικό βιομικροσπί που έχω εμφυτευμένο. Μπορεί να απομιμηθεί πάμπολλες γνωστές καρδιοπάθειες, τροποποιώντας τις βιολογικές μου λειτουργίες. Είναι εγγυημένο να παριστάνει ό,τι θέλεις, χωρίς να μου προκαλεί βλάβη.»

«Πώς γίνεται αυτό;»

Ο Σάκης χαμογέλασε πλατιά.

«Δεν είμαι τεχνολόγος,» είπε. «Ωστόσο η συσκευή έχει περάσει όλα τα τεστ και είναι αποδεκτή

από τις μεγαλύτερες ιατρικές σχολές του πλανήτη, ακόμη και από το FDA. Εξάλλου, υπάρχει και η επαγγελματική ασφάλιση. Πληρώνω ένα σωρό λεφτά για προσωπικές ζημίες και για αστική ευθύνη.»

«Αστική ευθύνη για τους ασθενείς; Δηλαδή τι ακριβώς σημαίνει αυτό;»

«Δυστυχώς υπάρχουν πολλοί γιατροί που κάνουν μηνύσεις στους ασθενείς όταν νομίζουν ότι τα κλινικά ευρήματα που τους παρουσίασαν δεν ανταποκρίνονται στο ιστορικό της δεδομένης πάθησης. Τα πρόστιμα που πληρώνουν οι συνάδελφοι έχουν γίνει αστρονομικά.»

«Συνάδελφοι γιατροί;» ρώτησα, ξεχνώντας με ποιόν μιλούσα.

«Όχι, Μάκη, ασθενείς. Βλέπεις, έχουμε κι εμείς πολλές ειδικότητες. Εγώ π.χ. είμαι καρδιολογικός ασθενής. Ο φίλος μου Λάκης είναι γαστρεντερολογικός. Δύσκολη δουλειά. Εμένα μου κάνουν μόνο καρδιογραφήματα και υπερήχους, το πολύ-πολύ και κανένα διοισοφάγιο. Εκείνος είναι συμβεβλημένος για κάθε είδους ενδοσκόπηση, καταλαβαίνεις. Βγάζει περισσότερα βέβαια, αλλά δεν τον ζηλεύω.»

«Καλά, δεν σου κάνουν καθετηριασμούς και τα τοιαύτα;»

«Η επεμβατική καρδιολογία είναι χωριστή ειδικότητα,» είπε ο Σάκης. «Αυτοί πληρώνουν τα μαλλιά της κεφαλής τους για ασφάλιση. Τώρα μάλιστα ζητούν να ενταχθούν στα επικίνδυνα και ανθυγιεινά επαγγέλματα (εδώ ο Σάκης ξέσπασε σ' ένα σύντομο αλλά τρανταχτό γέλιο: «Φαντάζεσαι; Ανθυγιεινοί ασθενείς;»). Η κυβέρνηση δεν δέχεται να τους δώσει το επίδομα που θέλουν, και προβλέπεται απεργία διαρκείας.»

«Μια και μίλησες για επίδομα, ποιος σας πληρώνει για τη δουλειά αυτή;»

«Δύσκολο θέμα,» είπε ο Σάκης, «και χρειάστηκε πολύς καιρός για να το λύσουμε ικανοποιητικά. Αρχικά είχαμε σύμβαση με το κράτος για αποκλειστική δημόσια αμοιβή. Ωστόσο τα μισθολόγια καθλωθήκαν επί δεκαπέντε χρόνια και αρχίσαμε να καταγγέλλουμε τις συμβάσεις. Αποτέλεσμα ήταν να μας πληρώνουν οι γιατροί, στην αρχή «κάτω από το τραπέζι» και στη συνέχεια νόμιμα και με απόδειξη. Με τον τρόπο αυτό δημιουργήσαμε ένα αξιοπρεπές εισόδημα. Όταν άρχισαν να αυξάνονται οι απαιτήσεις των γιατρών για επεμβατικές πράξεις και συνεπώς ανέβηκαν και τα δικά μας ασφάλιστρα, το κόστος έγινε πολύ υψηλό, κι έτσι απαιτήσαμε μια μερική αποζημίωση από το κράτος. Έγιναν διαπραγματεύσεις επί διαβουλεύσεων και φτάσαμε στο σημερινό καθεστώς. Τώρα ο γιατρός πληρώνει τον ασθενή με βάση έναν κατάλογο αμοιβών που

εκδίδει το επαγγελματικό μας σωματείο για κάθε ειδικότητα, και το κράτος μας δίνει κάποια ειδικά επιδόματα. Το ειρωνικό είναι ότι το ίδιο το κράτος κάνει κρατήσεις από τους γιατρούς για την επαγγελματική τους εκπαίδευση, από τις οποίες—υποτίθεται—πληρώνει τα επιδόματά μας. Ωστόσο πολλοί υποπτεύονται ότι τα χρήματα αυτά διοχετεύονται σε άλλες κρατικές «τρύπες», και αυτό αποτελεί μόνιμο σημείο τριβής με το δημόσιο.»

«Ομολογώ ότι τα έχω τελείως χαμένα,» είπα, ενώ το σαγόνι μου κόντευε να εξαρθρωθεί από το πολύ πέσιμο. «Αλλά τι γίνεται με το Υπουργείο Υγείας σας—ή μήπως κι αυτό το λέτε Υπουργείο Νόσων ή κάτι τέτοιο εξωπραγματικό;»

Ο Σάκης χαμογέλασε με την έκπληξή μου. «Το Υπουργείο Υγείας καλύπτει τους γιατρούς,» είπε. «Τυπικά εμείς υπαγόμαστε στο Υπουργείο Εργασίας, αλλά κάποιοι σχετίζονται και με την άλλη πλευρά.»

«Δηλαδή;»

«Με τόσους γιατρούς στην αγορά πρέπει να υπάρχει και κάποιος ποιοτικός έλεγχος. Έτσι μερικοί από μας, σε διάφορες ειδικότητες, είναι πιστοποιημένοι εξεταστές ιατρών και δίνουν αναφορά στο Υπουργείο Υγείας για τους γιατρούς που περνούν από τα χέρια τους. Υπάρχει ένα «πόντι σύστημα» για κάθε γιατρό, που αν μαζέψει ορισμένους αρνητικούς πόντους θα χάσει την άδειά του για κάποιο χρονικό διάστημα, και ίσως και μόνιμα.»

«Μα, τέλος πάντων, όλοι αυτοί οι γιατροί ζούνε με αμοιβές ταμείων;» ρώτησα, ελπίζοντας να βρω κάποια άκρη στο κουβάρι αυτό που μου είχε ήδη φέρει πονοκέφαλο.

«Φυτοζωούν, θέλεις να πεις. Όσοι βλέπουν πολύ λίγους ασθενείς είναι γραμμένοι στο ταμείο ανεργίας και παίρνουν ένα επίδομα. Ωστόσο, έχουν κυκλοφορήσει και κάτι διαδόσεις—τίποτε περισσότερο—για μερικούς γιατρούς που δίνουν φακελάκια σε ασθενείς για να πάρουν θετικές κρίσεις, αλλά δεν τις πολυπιστεύω, όπως δεν πιστεύω ότι υπάρχουν ασθενείς που παραπέμπουν τους γιατρούς που βλέπουν σε άλλους ασθενείς και μοιράζονται τις αμοιβές ή ότι υπάρχουν ασθενείς που δεν κόβουν αποδείξεις στους γιατρούς. Αυτά είναι επινοήματα των δημοσιογράφων για να διασύρουν το επάγγελμά μας.»

«Και νομίζεις ότι ένα τέτοιο σύστημα θα φτάσει και στην Ελλάδα;» ρώτησα, αρχίζοντας να φοβάμαι για το επαγγελματικό μου μέλλον.

«Αν η μαμά πατρίδα συνεχίσει να παράγει γιατρούς με τον ίδιο ρυθμό...» μου απάντησε, αφήνοντάς με πιο προβληματισμένο παρά ποτέ.